

*Зикирова Г.А.***ЛЕКЦИЯ САБАКТАРДА КОЛДОНУЛУУЧУ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР***Зикирова Г.А.***ТЕХНОЛОГИИ ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ НА ЛЕКЦИОННЫХ
ЗАНЯТИЯХ***G.A. Zikirova***TECHNOLOGIES USED IN LECTURE CLASSES**

УДК: 37.373.6:51

Бул макалада бүгүнкү жогорку мектептин окутуучусунун ролу студенттин чыгармачыл ишмердиги үчүн шарттарды уюштуруу, студенттерде чыгармачыл активдүүлүктү жана демилгени тарбиялоого багытталган болушу керек. Проблемалуу лекция - проблемалуу суроолорду коюу, же проблемалык маселелерде көрсөтүү жолу менен проблемалык жагдайды удаалаш моделдештирүү логикасына таянган лекция. Визуалдаштыруу лекцияларын өткөрүүнүн методикасы лекциянын мазмунуна ылайык визуалдык материалдарды алдын ала шарттайт. Окутуучунун лекцияны даярдоосу сабактын темасы боюнча окуу маалыматтын визуалдык формага өзгөртүп түзүүдөн, кайра конструкциялоодон турат. Экөөлөп лекцияда проблемалуу мазмундагы окуу материалы студенттерге эки окутуучунун өз ара жандуу диалогдук байланышуусу аркылуу берилет. Лекция-аңгеме же аудитория менен диалог студенттердин окуу процессине активдүү кийирүүнүн көбүрөөк кеңири тараган салыштырмалуу жөнөкөй формасы болуп эсептелинет. Конкреттүү жагдайларды талдоо менен лекция студенттердин окуу, таанып-билүү ишмердигин активдештирүүнүн дагы бир ыкмасы. Мультимедия лекциялар студенттерге материалдын үстүнөн өз алдынча иштөө үчүн интерактивдүү окутуучу программаларды пайдалануу үчүн керек. Мындай программаларда окуп-үйрөнүү эффекти мазмундуу бөлүк же интерфейс эле эмес, студенттерге өзүн теориялык окуу материалдардын канчалык деңгээлде өздөштүрүлгөндүгүн баалаганга мүмкүндүк берүүчү тестирлөөчү программалардын эсебинен да жетишиле тургандыгы көрсөтүлөт.

Негизги сөздөр: ишмердик, мультимедия, натыйжалуулук, визуалдаштыруу, конкреттүү, моделдештирүү, интеграциялоо, элестетүү, дискуссия, видеолекция.

В данной статье роль преподавателя высшей школы сегодня должна быть направлена на организацию условий для творческой деятельности студента, воспитание у студентов творческой активности и инициативы. Проблемная лекция – это лекция, основанная на логике последовательного моделирования проблемной ситуации путем постановки проблемных вопросов или представления в проблемных вопросах. Методика проведения визуализационных лекций предопределяет визуальные материалы в

соответствии с содержанием лекции. Подготовка преподавателем лекции состоит в преобразовании, реконструкции учебной информации по теме занятия в визуальную форму. Учебный материал по проблемному содержанию двух лекций будет предоставляться студентам посредством живой диалогической связи между двумя преподавателями. Лекция-беседа или аудитория и диалог являются относительно простой формой активного вовлечения студентов в учебный процесс, наиболее распространенной. Анализируя конкретные ситуации, лекция является еще одним способом активизации познавательной деятельности студентов. Мультимедийные лекции необходимы для того, чтобы использовать интерактивные обучающие программы для самостоятельной работы над материалом. В таких программах указывается, что эффект обучения достигается не только содержательной частью или интерфейсом, но и за счет тестирующих программ, позволяющих студентам оценить степень усвоения теоретических учебных материалов.

Ключевые слова: деятельность, мультимедиа, эффективность, визуализация, конкретная, моделирование, интеграция, визуализация, дискуссия, видеолекция.

In this article, the role of a High school teacher today should be aimed at organizing the conditions for the student's creative activity, educating students of creative activity and initiative. A problem lecture is a lecture based on the logic of sequentially modeling a problem situation by posing problem questions or presenting in problem questions. The method of conducting visualization lectures determines the visual materials in accordance with the content of the lecture. The teacher's preparation of the lecture consists in transforming and reconstructing the educational information on the topic of the lesson into a visual form. Educational material on the problematic content of the two lectures will be provided to students through a live diological link between the two teachers. Lecture-conversation or audience and dialogue is a relatively simple form of active involvement of students in the educational process, the most common. Analyzing specific situations, the lecture is another way to activate students' cognitive activity. Multimedia lectures are necessary in order to use interactive training programs for independent work on the material. In such programs, it is indicated that the learning effect is achieved not only by the

content or interface, but also by testing programs that allow students to assess the degree of assimilation of theoretical educational materials.

Key words: activity, multimedia, effect, visualization, concrete, modeling, integration, visualization, discussion, video lecture.

Окуу процессинде аудиториялык сабактардын кыскарышынын жана студенттердин өз алдынча иштеринин үлүшүнүн көбөйүшүнөн сырткары сааттык окуу технологиялары жана сабактардын формалары да сапаттык өзгөрүүнү баштан кечирүүгө тийиш болуп турат. Учурда окутуунун традициялык маалымат топтоочу модел өз өнүмдүүлүгүн жоготкондугу талашсыз. Бүгүн жогорку мектептин окутуучусунун ролу студенттин чыгармачыл ишмердиги үчүн шарттарды уюштуруу, студенттерде чыгармачыл активдүүлүктү жана демилгени тарбиялоого багытталган болушу керек.

Төмөндө окутуунун салттык формаларында окуу материалынын мазмунун практикалык кесиптик ишмердиктин маселелерине жакындаштыруу принцибин жүзөгө ашыруу жолдору каралат.

Проблемалуу лекция - проблемалуу суроолорду коюу же проблемалык маселелерде көрсөтүү жолу менен проблемалык жагдайды удаалаш моделдештирүү логикасына таянган лекция. Проблемалык жагдай – проблеманы туура баалоо жана аны чечүү үчүн окуучулардын (студенттердин) таанып билүү ишмердигин талап кылган, сабактарда проблемалык суроолорду коюу жолу менен түзүлүүчү татаал, карама-каршылыктуу кырдаал. Проблемалуу суроо өзүндө диалектикалык карама-каршылыкты кармайт жана анын чечилиши үчүн белгилүү билимдерди эле эмес, ой-жүгүртүүнү, салыштырууну, издөөнү, жаңы билимдерди алууну үйрөнүүнү жана колдонууну талап кылат.

Проблемалуу маселе проблемалуу суроодон айырмаланып, кошумча киришүү маалыматын камтыйт жана зарылдыгы бар болсо, маселени чыгарууга карата айрым көрсөтмөлөр берилет. Проблемалуу лекциянын жардамында төмөндөгү негизги дидактикалык максаттарга жетишүүгө болот:

- Студенттердин теориялык билимдерди өздөштүрүүсү;
- теориялык ой жүгүртүүнүн өнүгүүсү;
- окуу предметинин мазмунуна карата таанып-билүүчүлүк кызыгууну жана болочоктогу адистик кесиптик мотивациясын тарбиялоо.

Проблемалуу мүнөздөгү лекцияда студенттер мугалим менен тынымсыз «бирге ойлоо», «бирге аракеттенүү» процессинде болушат жана акырында проблемалуу маселелердин чечиминин авторлошу

болуп калышат.

«Проблемалуу лекция» технологиясын колдонуу маанилүү натыйжаларга алып келет:

- «активдүү» өздөштүрүлгөн билимдер бекемирээк эсте тутулат жана жеңил актуалдашат (сабактын окуп-үйрөнүү эффекти);
- активдүү өздөштүрүлгөн билимдер системалаштырылган жана башка жагдайларга которулуу касиетине ээ (өнүгүү, чыгармачыл ойлоо эффекти);
- проблемалуу маселелерди чечүү интеллекти өнүктүрүүнүн өзүнчө бир тренинги катары көрүнөт (сабактын өнүктүрүү эффекти);
- билимдерди ушундай жол менен өздөштүрүү, кабылдоо өздөштүрүүлүчү мазмунга кызыгууну арттырат жана кесиптик даярдыкты жакшыртат (кесиптик ишмердикке психологиялык даярдоо эффекти);
- ушундай ыкмада өздөштүрүлгөн билимдер студенттин өз эңчисе болуп калат да, сабактын тарбиялык эффектине жетишилет.

Визуалдаштыруу лекциясы – студенттерди оозеки жана жазуу түрүндөгү маалыматтын мазмунунун көбүрөөк маньздуу элементтерин бөлүп алуу жана системалаштыруу аркылуу визуалдуу формага өзгөртүп түзүүгө үйрөтөт. Лекциялык сабактардын бул түрү жеткиликтүүлүк дидактикалык принцибин да жүзөгө ашырат (маалыматтын көрүү аркылуу жана вербалдуу кабылдоону интеграциялоо мүмкүндүгү).

Визуалдаштыруу принциби маалыматтын ар кандай түрлөрүн көрсөтмөлүү образга келтирүүнүн жолу болуп эсептелет. Материалды кабылдоодо өзгөчө теориялык мүнөздөгү абстрактуу түшүнүктөрдү, принциптерди, кубулуштарды көз алдына келтирүү кыйынчылыктарды жаратары белгилүү. Визуалдаштыруу көбүн эсе ушундай кыйынчылыктардан арылууга жана абстрактуу түшүнүктөргө көрсөтмөлүү, конкреттүү мүнөз берүүгө мүмкүнчүлүк түзөт.

Көрсөтмөлүү маалыматтын ар кандай формасы проблемалуулуктун элементин камтыйт. Ошондуктан визуалдаштыруу лекциясы проблемалык жагдай түзүүгө өбөлгө болот. Ал проблемалык жагдайды чечүүчү суроолор колдонулган проблемалык лекциядан айырмаланып, маалыматты анализдөөнүн, синтездөөнүн, жалпылоонун, кеңейтип түзүүнүн же кичирейтүүнүн негизинде б.а. активдүү ой жүгүртүү ишмердиги аркылуу жүрөт. Окутуучунун негизги милдети сөз түрүндөгү маалымат алып жүрүүчү боло тургандай көрсөтмөлүүлүктүн формаларын колдонуу. Көрсөтмөлүү маалыматта канчалык проблемалуулук көп болсо, студенттердин ой жүгүртүү активдүүлүгүнүн деңгээли да ошончолук жогору болот. Визуалдаштыруу лекцияларын өткөрүүнүн методикасы лекциянын

мазмунуна ылайык визуалдык материалдарды алдын ала шарттайт. Окутуучунун лекцияны даярдоосу сабактын темасы боюнча окуу маалыматтын (методикалык зарылдыкка ылайык материалдын баарын же кайсы бир бөлүгүн) окутуунун техникалык каражаттары аркылуу же кол менен (сүрөт, чийем, схема ж.б.) визуалдык формага өзгөртүп түзүүдөн, кайра конструкциялоодон турат. Визуалдаштыруу лекциясын даярдоодогу эң башкы кыйынчылык болуп, көрсөтмөлүүлүк каражаттар системасын тандоо жана студенттердин индивидуалдуу өзгөчөлүктөрүн, алардын билим деңгээлин эсепке алуу менен ал каражаттарды окуунун дидактикалык негизделген принцибин бөлүп алуу эсептелет.

Мындай лекцияны окууда лектор даярдалган көрсөтмөлүү материалдарга комментарий берет, лекциянын темасынын (же даярдалган фрагменттин) толук атылышына далалат жасайт. Ушундайча даярдалган маалымат студенттерде болгон билимдерди системалаштыруу, проблемалык жагдайларды жаратууга жана аларды чечүү мүмкүнчүлүгүн камсыздоого тийиш. Ал эми булар студенттин таанып билүү жана кесиптик ишмердиги үчүн өтө маанилүү.

Албетте, визуалдаштыруунун ар кандай түрлөрүн колдонгон оң: натуралдык, көркөм, сүрөт, символдуу ж.б. Алардын ар бири же айкалышы окуу материалынын мазмунуна ылайык тандалат. Тексттен көрсөтмөлүү формага, же көрсөтмөлүүлүктүн бир формасынан башкасына өтүүдө маалыматтын кандайдыр бир саны жокко учурашы ыктымал. Бирок бул артыкчылык деп эсептелинет, анткени көңүлдү көбүрөөк маанилүү аспектилерине жана лекциянын мазмунунун өзгөчөлүктөрүнө топтоштурууга мүмкүндүк түзөт, маалыматты түшүнүүгө жана өздөштүрүүгө өбөлгө болот. Айрым учурларда визуалдаштыруу лекциясынын даярдалышына студенттерди да тартууга болот.

Мисалы, кээ бир студенттерге сабактын темасынын бөлүмдөрү боюнча көрсөтмөлүү материалдарды даярдоо тапшырмасы берилет да, ал кийин лекцияда окутуучу менен биргеликте комментарийленет. Мындай учурларда студенттерде тиешелүү билгичтиктер калыптанат, активдүүлүктүн деңгээли жогорулайт, окутуунун мазмунуна карата инсандык мамиле тарбияланат.

Визуалдаштыруу лекциясында анык бир көрсөтмөлүү логика жана окуу материалын берүүнүн ритми мааниге ээ. Анткени окутуунун технологиялык каражаттарынын комплексин, сүрөттөрдү (гротеск формаларын), ошондой эле түс, графика, көрсөтмөлүү маалыматтын айкалышын да пайдаланса болот. Мында

материалды колдонууну дозировкалоо да, окутуучунун чебердиги да, анын студенттер менен карым-катнашынын стили да өтө маанилүү. Лекциянын бул түрүн көбүн эсе студенттерди жаңы бөлүмгө, темага, дисциплинага киришүү этабында колдонгон жакшы.

Экөөлөп лекцияда проблемалуу мазмундагы окуу материалы студенттерге эки окутуучунун өз ара жандуу диалогдук байланышуусу аркылуу берилет. Теориялык маселелердин, реалдуу кесиптик жагдайлардын талкуусу түрдүү позициялардан – эки адистин көз карашы аркылуу моделдештирилет. Мисалы, теоретик жана практик, бул же тигил көз караштын жактоочусу жана каршылашы ж.б. Окутуучулардын алдында турган негизги милдет - бул диалогго студенттерди тартуу менен (алар суроолорду беришет, өз позицияларын айтышат, лекциянын талкуланып жаткан материалдарына карата өз мамилелерин калыптандырышат, өздөрүнүн эмоциялык мамилесин көрсөтүшөт) талкулануучу проблеманын чечимин биргелешип издөө маданиятын демонстрациялоо.

Экөөлөп лекция процессинде окуу проблемасын түшүнүү жана биргелешкен жумушка катышуу үчүн студенттерде болгон билимдерди пайдалануу жүрөт. Мындай лекция студенттердин ойлоо процессинде активдүү камтылууга, түрдүү көз караштарды салыштыруу менен тандоо жасоого, ал көз караштардын кайсы бирине кошулууга же өз позициясын иштеп чыгууга мажбурлайт.

Экөөлөп лекция студенттер дискуссия маданияты, диалог алып баруунун ыкмалары, чечимдерди биргелешип издөө жана кабыл алуу тууралуу көрсөтмөлүү түшүнүүгө ээ болушат.

Лекциянын бул түрүнүн атайын милдети болуп айтылып жаткан объектиге карата окутуучулардын мамлесин демонстрациялоо эсептелет. Экөөлөп лекцияда өз предметтик областында педагог-профессионал катары окутуучунун личносту ачыгыраак жана тереңирээк көрүнөт.

Экөөлөп лекцияны даярдоо окуу ишинин мындай формасын колдонгон окутуучуларга жогорулатылган талаптарды коет. Алар интеллектуалдык жана личносттук жактан өнүккөн коммуникативдүү билгичтиктерге, импровизацияга жөндөмдүүлүктү, предметтик материалдын баарын жогорку деңгээлде билүүнү көрсөтө алгандай болууга тийиш. Бул талаптар экөөлөп лекция өткөргөндө сакталган болсо, студенттерде иштин мындай формасына карата ишенимдүү мамиле калыптанат.

Экөөлөп лекция студенттерде анык бир кыйынчылыктарды да жаратат: лекторлор тарабынан сунушталган эки позиция кээде окутуунун ушул формасын жаратпай коюуга алып келет, анткени студенттерден

кайсы көз карашты кабыл алуу боюнча өз алдынча чечим чыгаруу талап кылынат. Бирок экөөлөп лекцияны колдонуу студенттерде теориялык ой-жүгүртүүнү калыптандыруу, ишенимдерин тарбиялоо үчүн эффективдүү.

Лекция-аңгеме же аудитория менен диалог студенттердин окуу процессине активдүү кийирүүнүн көбүрөөк кеңири тараган салыштырмалуу жөнөкөй формасы болуп эсептелинет. Ал окутуучу менен аудиториянын түздөн-түз байланышын шарттайт. Студенттерди аңгемелешүү максатында лекция-аңгеме аудиторияларга суроолор пайдаланылат.

Окутуучу лекциянын башталышында же жүрүшүндө койгон суроолор маалыматтык же пролемалуу мүнөздөгү болушу ыктымал. Ал текшерүүгө же контролдоого эмес, каралуучу тема боюнча студенттердин ой-пикирлерин жана кабардар болгондук денгээлин, кийинки окуу материалдарын өздөштүрүүгө карата даяр болгондук даражасын аныктоого арналат. Суроолорду бүтүндөй аудиторияга же конкреттүү кимдир-бирөөгө берсе да болот. Алар студенттердин көңүлүн теманын айрым бир билинбеген, шыр эле байкалбаган моменттерин топтоштурууга жөндөмдүү жөнөкөй суроолор болушу ыктымал. Жоопторду ойлонуштурууда студенттер окутуучу аларга жаңы билим катары бериши керек болгон тыянактарга жана маанилүүгүн түшүнүүгө өз алдынча келүүгө мүмкүнчүлүк алышат. Бул албетте материалга кызыгууну жана аны кабылдоо даражасын арттырат, жогорулатат. Мында окуу материалын баяндоонун негизги методу болуп, окутуунун эң жөнөкөй ыкмасы – студенттерди диалогго тартуусу эсептелет. Аңгеме менен бирге айтып берүү, иллюстрацияланса болот. Бул жерде окуу материалын бөлүштүрүү мааниге ээ, анткени кийин аңгемелешүү болушу керек. Студенттер ордуларынан жооп беришет, окутуучу өзүнүн андан аркы талкуусун лекциялык материалдардан кезектеги тезисин абдан далилдүү баяндоо мүмкүнчүлүгү аркылуу студенттердин жоопторун эсепке алуу менен түзөт. Мындай лекциянын артыкчылыгы студенттердин көңүлүн теманын абдан маанилүү маселелерине бурууга, аудиториянын өзгөчөлүгүн эсепке алуу менен окуу материалынын мазмунун жана баяндоо темпин аныктоого мүмкүндүк бергендигинде турат. Ал эми кемчилиги катары ар бир студентти пикир алмашууга тартуунун мүмкүн болбостугуна байланыштуу, тайпалык окутуунун (тайпа аз сандуу болсо да) шарттарында бул методдун эффективдүүлүгү төмөндөшүн белгилөөгө болот. Адатта бул убакыттын жетишсиздиги менен байланышкан.

Лекция-аңгеме ой пикирлердин чөйрөсүн кеңей-

тет, коллективдүү билимди жана тажрыйбаны колдонууга мүмкүндүк түзөт, аны студенттердин ой-жүгүртүүсүн активдештирүүдө зор мааниси бар. Сабактын бул формасында окутуучунун башкы милдети анын суроолору жоопсуз калбашына кам көрүшү керек, болбосо алар риторикалык гана мүнөзгө ээ болуп, студенттердин ой-жүгүртүүсүн активдештирүүнү жетиштүү камсыздабайт.

Лекция-дискуссия – окутуучу менен студенттин өз ара аракеттенишүүсү, изилденүүчү, маселе боюнча, ой пикирлер, идеалар жана көз караштар менен эркин алмашуу.

Лекция-аңгемеден айырмаланып, бул технологияда лекциялык материалдары даярдоодо окутуучу коюлган суроолорго студенттердин өзү берген суроолорун пайдаланып, баяндалуучу материал боюнча эркин пикир алмашуу уюштурулат. Өзүнүн жана аудиториянын алдында койгон конкреттүү дидактикалык максаттарга жараша студенттерди активдештирүү үчүн суроолор жана талкуу үчүн теманы окутуучу өзү тандайт. Студенттерге конкреттүү жагдайларды, документти же башка маалыматтык материалдарды анализдөөнү жана талкулоону сунуштаса болот.

Лекция-дискуссиянын жүрүшүндө окутуучу жагдайлар же кыска формулировкаланган проблема түрүндө айрым мисалдарды келтирет жана аларды ыкчам талкулоону андан кийин анализ жүргүзүүнү, бүтүм чыгарууну сунуштайт да, лекцияны улантат. Мындай лекциядагы позитивдүү момент катары талкуулануучу тема боюнча бир нече иргелген көз караштарды окутуучу өзүнүкү да бар болуп алган аңгеме учурундагы студенттердин дискуссиясынын жүрүшүндө, окутуучунун көз карашы менен жактырууга макул болушат. Бул метод педагогго студенттер алган билимдерин дискуссиясынын жүрүшүндө канчалык эффективдүү пайдалана алгандыгын көрүүгө мүмкүндүк берет. Методдун негативдүү жагы катары студенттердин өздөрү үчүн окуп үйрөнүү областын туура эмес аныктап, ал турсун же келип чыгуучу проблемаларды ийгиликтүү талкуулай билбегендигин айтса болот. Ошондуктан сабак жалпы алганда баш аламан болуп калышы ыктымал. Бул учурда студенттер өз пикирлерин өзгөртүүгө же түшүнүүгө умтулбастан, мүмкүн ага жаңылыш бекем ишенип калышы мүмкүн. Дискуссия окуу процессин жандандырат, аудитория таанып-билүү ишмердигин активдештирет жана окутуучуга тайпанын коллективдүү пикирин башкарууга, аны айрым студенттерде негативдүү ой-пикирди жана жаңылыш пикирлерди оңдоо, четтетүү, ишендирүү максатында пайдаланууга мүмкүндүк берет.

Мындай лекциядан эффектке жетишүү үчүн дис-

куссияга керектүү суроолорду туура тандап алуу зарыл жана дискуссияны иш билги, максаттуу уюштуруу керек. Бул болсо окутуучунун компетенттүүлүгү жана кесиптик чеберчилигинин даражасы менен аныкталат.

Конкреттүү жагдайларды талдоо менен лекция студенттердин окуу таанып-билүү ишмердигин активдештирүүнүн дагы бир ыкмасы. Формасы боюнча – бул лекция-дискуссия, бирок талкуу үчүн окутуучу суроолорду эмес, конкреттүү жагдайларды алып чыгат. Эреже катары жагдай оозеки айтылат же өтө кыска видеожазуу түрүндө проектор аркылуу көрсөтүлөт. Ситуациянын байланышы кыска, нуска болот, бирок аны кийинки талкуу үчүн жетиштүү маалыматты камтууга тийиш. Жагдайларды талдоодо анын мүнөздүү болушу эске алынышы керек. Жагдайды студенттер бүт аудитория менен анализдейшет жана тандашат. Бул жерде окутуучунун ролу айрым студенттерге суроолор менен сабактын максатынан, аудиториянын даярдык деңгээлинин, убакыттын өлчөмүнөн, билим берүү процессинин технологиялык жабдылышынан ж.у.с.

Видеолекцияда окутуучунун лекциясы видеопленкага жазылат. Сызыктуу эмес монтаж методу боюнча лекцияны баяндоону иллюстрацияланган мультимедиа тиркемелери менен толуктоого болот. Мындай толуктоолор лекциянын мазмунун байытуу менен эле чектелбестен, анын баяндалышын студенттер үчүн жандуурак, жагымдуу кылып берет. Теориялык материалды баяндоонун мындай ыкмасынын чексиз оң жагы - бул лекцияны кыйын жерлерде кайра-кайра кайрылуу менен каалаган ылайыктуу убакта угуу мүмкүнчүлүктүн болгондугу. Видеолекциялар окуу борборлоруна видеокассеталар жана компакт-дисктер түрүндө жеткирилиши мүмкүн. Видеолекция жогорку окуу жайлардан түздөн-түз телекоммуникациялар аркылуу окуу борборуна трансляция жасоого болот. Видеолекциялар кадимки аудиторияда окулган салттык лекциялардан эч деле айырмаланбайт. Бул техно-

логиянын кемчилиги анын кымбат тургандыгы. Мындан сырткары, окуу процессин жүзөгө ашырган жогорку окуу жайлар, окуу борборлору территориялык жактан ар жакка таралган болушу мүмкүн. Ошондуктан мындай лекцияларды жаңы курстар боюнча окуу-методикалык материалдар болбогон учурда пайдаланган максатка ылайык.

Мультимедия лекциялар студенттерге материалдын үстүнөн өз алдынча иштөө үчүн интерактивдүү окутуучу программаларды пайдалануу үчүн керек. Мындай окуу колдонмолор мультимедиа каражаттарын пайдаланып түзүлгөндүгүнө байланыштуу, окуу материалы ар бир аны окуп үйрөнө турган адам үчүн өзү оптималдуу траекторияны, курстун үстүндө иштөөнүн ыңгайлуу темпин жана окуп-үйрөнүүнүн ыкмасын тандап алгандай, аны психологиялык-физиологиялык кабылдоосуна максималдуу туура келгендей болуп түзүлөт. Мындай программаларда окуп-үйрөнүү эффекти мазмундуу бөлүк же интерфейс эле эмес, студенттерге өзүн теориялык окуу материалдардын канчалык деңгээлде өздөштүрүлгөндүгүн баалаганга мүмкүндүк берүүчү тестирилөөчү программалардын эсебинен да жетишилет.

Адабияттар:

1. Алтыбаева М. Кесиптик билим берүүдө окутуунун натыйжаларын долбоорлоо маселелери [Текст] / М. Алтыбаева. - Ош, 2018.
2. Зикирова Г.А. Деловое отношение и профессиональная компетентность / Г.А. Зикирова / Журнал «Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана», №1. - Бишкек, 2019.
3. Мадраимов С. 10-11-класстын Геометрия окуу китебиндеги маселелердин чыгарылыштары [Текст] / С. Мадраимов, Н. Закиров. - Ош, 1989.
4. Маклаков А.Г. Профессиональный психологический отбор персонала [Текст]/ А.Г.Маклаков. Теория и практика: учебник для вузов. СПб.: Питер, 2008.
5. Турдубаева К.Т. Компетенттүүлүккө багытталган тапшырмалардын иштеп чыгуунун өзгөчөлүктөрү / ОшМУ-нун жарчысы №3, Атайын чыгарылыш, 2018.